

1846-07-24

AFSENDER

J. C. Jacobsen

MODTAGER

Christian VIII

FAKTA

Type:
Letter

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
København

Modtagersted:
København

Arkivplacering:
Carlsberg Arkiv CM 463/1987

SUMMARY

J. C. Jacobsens første ansøgning om tilladelse til at opføre og drive et bryggeri i København med tilhørende lagerkældere.

Faa, der fraaadede ham at vove sin lille Kapital paa et saa usikkert Foretagende, men han svarede dem, at mislykkedes Forsøget, kunde han altid fortsætte med Bryggeriet i Broelæggerstræde paa den gamle Maner.

Han stod fast i sin Beslutning og var ivrig i at søge en Grund, hvor der var rigeligt Vand samt Plads til de fornødne Lagerkjældere. Han var omkring mange Steder. Han saa bl. A. paa »Kildevæld« ved Strandvejen, men han var ogsaa opmærksom paa Valby Bakke, og her finde vi ham en kold Foraarsdag sammen med Frans Djørup. Bakken gjennemgravedes af Hensyn til Jernbanen, der skulde gaa fra Kjøbenhavn til Røskilde, og som den Gang var Tidens Vidunderværk herhjemme. Jacobsen udspurgte Arbejderne, prøvede Jorden og var næsten ikke til at faa bort, skjøndt Djørup frøs jammerligt i den kolde Blæst. Jacobsen mente, at han nu havde fundet det rette Sted, og hans Tro i saa Henseende bekræftedes, da Kjøbenhavns mest ansete Vandmester forsikrede, at der her var udtømmeligt Vand. I Juli 1846 ansøgte han da — uden dog i Ansøgningen endnu at slaa Stedet fast — om at maatte anlægge og drive et bayersk Ølbryggeri med tilhørende Lagerkjældere paa et passende Sted i Kjøbenhavns Omegn, og da hans Andragende om at maatte bygge en Kjælder i Volden om Kjøbenhavn ikke synes bevaret i noget af de vedkommende Arkiver, er denne Ansøgning, der helt igjennem er skreven af ham selv, det tidligst kjendte Aktstykke fra hans Haand om hans store Foretagende, hvorfor den her skal meddeles; den giver ikke faa Oplysninger.

Kjøbenhavn d. 24de Juli 1846

*Brygger og Lagerkjælderfabrikant Jacob
Christian Jacobsen fraaf Staden næstingst
allermindst søgning om tilladelse til at anlægge
og drive et bayersk Ølbryggeri med tilhørende
Lagerkjælder paa et godkendt Sted i Staden,
fraaf Dørup*

TIL KONGEN!

Efterat jeg i længere Tid havde beskæftiget mig med Forsøg paa Fabricationen af forædlede Ølsorter og ved en i forrige Aar med Deres Majestæts allernaadigste Tilladelse under Volden anlagt bayersk Lagerkjælder var bleven sat istand til at gjøre disse Forsøg nogenlunde omfattende og fuldstændige, er jeg nu bleven overbevist om, at det af mig producerede bayer-

ske Lagerøl kan bestaae i Konkurrencen med det udenlandske, ligesom der ogsaa har aabnet sig Udsigt til, at Afsætningen af dette forædlede Øl vil faae en saadan Udstrækning, at denne Artikel kan blive Gjenstand for en regelmæssig Fabrication.

Denne Fabrications eiendommelige Beskaffenhed og de dermed forbundne særegne Forhold gjøre imidlertid ei alene mit saavelsom alle andre private Bryggerier her i Staden uskikkede til dette Brug, saa snart der bliver Tale om Mere end indskrænkede

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

til Indvielsen af den af H. Kongen
gjort til den 1ste Junij 1808.
gjorte Med. og Kongens alle
sammegj. til Oplysning, det for
Oplysning, men som den til Kongen,
afholdningen i den af Kongen
Kongens alle med den af Kongen
afholdningen i den af Kongen
afholdningen i den af Kongen

I den af Kongen afholdningen i den af Kongen
afholdningen i den af Kongen afholdningen i den af Kongen
afholdningen i den af Kongen afholdningen i den af Kongen
afholdningen i den af Kongen afholdningen i den af Kongen
afholdningen i den af Kongen afholdningen i den af Kongen
afholdningen i den af Kongen afholdningen i den af Kongen

Almindelig
Jens Christian Jacobsen
Kongens og Kongens afholdningen i den af Kongen
afholdningen i den af Kongen afholdningen i den af Kongen
afholdningen i den af Kongen afholdningen i den af Kongen
afholdningen i den af Kongen afholdningen i den af Kongen

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARISBERGFONDET

708^b / ~~708~~

25 Mark D 1846 2 D. pp.

Liggende og Liggende papirhand Jacob
Christiansen Jacobsen forhandling af anlæg
og vin og heraf 25 Mark og
allerede Liggende og 25 Mark
D. 25 Mark

J. 25 Mark

Requisitansager 2. Sep. 1846 (for 184-)

Forsøg, men det bliver endog saare vanskeligt, ja efter min Overbeviisning umuligt indenfor Stadens Grændser at anlægge et bayersk Bryggeri af en saadan Beskaffenhed, at det kan give den Garanti for et heldigt Udfald af Entreprisen, som baade Pligt og Nødvendighed udkræve, hvor saa betydelige Kapitaler komme til Anvendelse, som her vil blive Tilfældet.

Idet jeg nu paa Grund af Foranførte i Henhold til § 4 af Forordningen af 30te Aug. 1805 allerunderdanigst andrager paa Tilladelse til paa et passende Sted udenfor Fæstningsværkerne at maatte anlægge et Bryggeri med tilhørende underjordiske Lagerkjelder til Fabrication af bayersk Lagerøl, skal jeg i al Korthed tillade mig at udhæve de væsentligste af de Momenter, der formeentlig komme i Betragtning.

Foruden Vanskeligheden for ikke at sige Umuligheden af her i Staden at erholde en saa betydelig Plads som den, et bayersk Bryggeri udkræver, hvorom det allerunderdanigst vedlagte Skrift af Bygmester Dorsch¹ vil give en nogenlunde tydelig Forestilling, er der endvidere en særegen Omstændighed, der gjør Anlægget af en saadan Fabrik saare vanskelig i en tætbebygget Stad som Kjøbenhavn, der ovenikjøbet er omgivet af høie Volde. Den eiendommelige Gjæring — Undergjæring — som især giver det bayerske Øl dets fortrinlige Egenskaber, udfordrer nemlig for ret at lykkes en meget lav Temperatur af nogle faa Grader over Frysepunktet. Men til denne Temperatur kan Ølurten ikke nedsvales, naar Bryggeriet er beliggende inde i en Stad imellem høie Huse, hvor Luften altid er flere Grader varmere end udenfor, hvilket ogsaa er Grunden til, at de i den senere Tid i Tyskland anlagte bayerske Bryggerier enten ere opførte udenfor Stæderne eller dog i de aabne Udkanter af samme. — Det eneste Terrain, som her i Staden kunde komme i Betragtning, vilde altsaa være at søge i Nærheden af Havnen, men dette er allerede optaget til Handelspladser og andet ligesaa indbringende Brug og har desuden saa lav en Beliggenhed, at de til et bayersk Bryggeri uundværlige Gjærings- og Malte-Kjeldere ikke kunne anlægges i den Dybde, der er nødvendig, naar deres Temperatur skal have den fornødne Stadighed.

Et andet Hensyn, som ved Anlægget af et bayersk Bryggeri er af ikke mindre Vigtighed, er Beliggenheden af den underjordiske Lagerkjelder til Øllets Opbevaring, som af letforklarlige Grunde ei maa ligge i en altfor stor Afstand fra Bryggeriet. At en saadan Kjelder, der udfordrer en Jordbedækning ovenpaa Hvælvingen af 6 à 10 Alens Høide, ikke kan anlægges i et saa fladt Terrain som Kjøbenhavns, synes indlysende, og jeg skal her saameget mindre gjentage, hvad jeg i en tidligere allerunderdanigst Ansøgning² udførligen har udviklet om denne Gjenstand, som jeg i Deres Majestæts allernaadigste Tilladelse til at anlægge en Kjelder af denne Art under Volden troer at turde see et Beviis paa, at Rigtigheden af foranførte Sætning har vundet Deres Majestæts allerhoieste Anerkjendelse. Nysnævnte Kjelder er imidlertid af saa ringe et Omfang, at den kun kan optage en Fjerdedel af det Quantum Øl, som et Bryggeri af Middelstørrelse vil kunne producere og som efter al Sandsynlighed inden føie Tid kan finde Afsætning,

¹ Über den Bau neuer und die Verbesserung schon bestehender Brauereien mit besonderer Berücksichtigung ebener zur Anlage guter Lagerkeller ungeeigneter Gegenden von C. H. Dorsch, fürstl. Reusz. Baumeister in Schleiz, Leipzig 1837, S. I-X + 1-94, 8vo m. 10 litogr. Tavler.

² Som ovfr. nævnt synes denne Ansøgning tabt.

og det vil saaledes blive nødvendigt at anlægge en større Lagerkjelder. Hvorvidt jeg turde gjøre mig Haab om, at Deres Majestæt ogsaa vil tilstede dennes Anlæg under Volden, derom tør jeg naturligtvis ikke nære nogen Mening, men idet jeg paa den ene Side med levende Erkjendtlighed paaskjønner den Naade, som Deres Majestæt ved hiin Tilladelse lod mig blive til Deel, maatte jeg dog paa den anden Side ansee det for aldeles utilraadeligt for mig at benytte Fæstningens Terrain til flere lignende Bygningsforetagender paa Grund af de Betingelser, hvortil denne Benyttelse har maattet knyttes, da de, som Erfaring har viist, lægge uoverstigelige Hindringer iveien for Udførelsen af adskillige væsentlige Indretninger, som ikke uden stor Ulempe kunne undværes.

En udvidet Lagerkjelder maa altsaa anlægges udenfor Fæstningen og derhos i en betydelig Afstand fra samme, deels fordi Terrainet i Nærheden er ligesaa lavt og fugtigt som inde i Staden, deels af Hensyn til Fortificationsvæsenet, som jeg har Grund til at antage ikke vil tillade den nødvendige Jordforhøinings Opførelse indenfor Demarcationslinien. Men naar Lagerkjeldereren saaledes maa anlægges i en Afstand af henved $\frac{1}{2}$ Mil fra Fæstningen, vil det let skjønnes, at Bryggeriet ikke kan ligge inde i Staden, eftersom Ølet i saa Fald maatte transporteres frem og tilbage, i Alt henved 1 Mil, og derhos 2 Gange passere Consumtionslinien, hvilket vilde medføre altfor stor Besvær, ligesom Tilsynet med Arbeidet paa de forskellige, saa langt fra hinanden liggende Steder vilde, hvad der især for en ny Fabrication er høist farligt, blive meget ufuldkommen.

Foruden disse Hovedgrunde for mit Andragende kunde der endnu anføres flere ikke uvigtige, saasom: den renere for skadelige Uddunstninger frie Luft udenfor Byen, Muligheden af der at give Bygningerne den hensigtsmæssigste Beliggenhed med Hensyn til Himmelstrøget og til de hyppigste Vindes Retning m. m., men da jeg haaber, at det ovenfor Anførte er tilstrækkeligt til at godtgjøre, hvor vigtig den ansøgte Tilladelse er for den omhandlede Fabrications Fremgang, skal jeg ikke vidtløftiggjøre dette Andragende ved en udførligere Udvikling af det mindre Væsentlige.

Skulde det allernaadigst behage Deres Majestæt at lade Rigtigheden af de fremsatte tekniske Bemærkninger underkaste en Prøvelse af en sagkyndig Autoritet, tør jeg smigre mig med, at de ville vorde anerkjendte som rigtige og velbegrundede.

Endnu være det mig tilladt at anføre de Grunde, hvorfor jeg haaber, at der ikke i den bestaaende Lovgivning ligger nogen Hindring for det Anførte.

Den Rettighed, som er givet de Kjøbenhavnske Bryggerier, at 'ingen udenfor Fæstningen indtil 2 Miles Afstand boende maa brygge Øl til Salg . . . men de skal det hos Brygger-Lauget i Kjøbenhavn selv lade afhente osv.',¹ kan formentlig ikke komme i Betragtning som Hindring, da jeg selv eier og driver et med Magistratens Concession forsynet Bryggeri her i Staden, hvilken Drift fremdeles vedbliver uforandret, hvorimod det kun er den dermed i Forbindelse staaende Deel af mit Etablissement, som beskæftiger sig med Productionen af Lagerøl, som jeg ønsker at forlægge udenfor Voldene. At en kjøbenhavnsk Brygger, hvor særegne Omstændigheder tale derfor, kan vente at erholde Tilladelse til at anlægge sin Fabrik udenfor Staden, er endog, saavidt jeg skjønner, ligefrem forudsat i Forordningen af 30 August 1805 § 4 og 5.

¹ Frd. 28 Decbr. 1739 § 32, jfr. Frd. 30 Avg. 1805 § 10 (s. Ny Kollegial-Tidende 1847, S. 76).

En saadan Tilladelse kan i dette specielle Tilfælde heller ikke medføre nogen Skade for de øvrige Bryggere i Hovedstaden, da det bayerske Øl paa Grund af dets betydeligt høiere Priis samt dets mere vünagtige Beskaffenhed ikke kan træde i Konkurrence med de simplere og billigere Ølsorter, som Bryggerierne i Staden efter deres hele Anlæg nu ere indskrænkede til at producere, og den Moderation i Prisen, som et udenbyes bayersk Bryggeri kunde tilstaae de udenbyes Konsumenter, vilde saaledes ikke kunne have nogen skadelig Indflydelse.

Forsaavidt det maatte befyrgtes, at et saadant Bryggeries Anlæg udenfor Konsumtionslinien kunde bevirke en Afgang i Statens Intrader, tillader jeg mig allerunderdanigst at bemærke, at dette vel vilde blive Tilfældet for det Quantum Øl, som blev consumeret i Forstæderne, men ligesom dette i Forhold til det Hele vilde være af ringe Betydning, saaledes vilde denne ubetydelige Afgang paa den anden Side rigeligen dækkes, idet det her fabrikerede bayerske Øls lavere Priis vilde medføre en større Forbrug i selve Staden, som sikkert vilde forhøie Beløbet af den Indførselsconsumtion, som deraf blev at svare, i en saadan Grad, at den betydeligt vilde overstige, hvad der nu indkommer i Told af denne Artikel.

At gjøre et bayersk Bryggeri udenfor Konsumtionslinien til Gjenstand for Beskatning vilde vel ikke være aldeles umuligt, men da den ikke kunde gives den simple Form af en Redskabsafgift og altsaa maatte medføre en Kontrol med selve Productionens Størrelse, saaledes som Tilfældet er i England, vilde den være forbunden med saa stor Ulempe især for en ny Fabrik, der i den første Tid maa befinde sig i en fortsat Udviklings Tilstand, at jeg ikke drister mig til at bringe denne Beskatningsmaade i Forslag.

Dersom det endelig maatte ansees nødvendigt, at det blev godtgjort, at det projecterede Bryggeri virkelig var bestemt til Fabricationen af bayersk Øl, antager jeg, at dette kunde skee paa en fyldestgjørende Maade, naar Byggeplanen blev fremlagt til Approbation, idet hele Anlægets Form, men især den til Lagerølfabrikationen uundværlige underjordiske Lagerkjelder vistnok kunne ansees som tilstrækkelige Kjendetegn paa Bryggeriets Bestemmelse.

I Henhold til det Foranførte tillader jeg mig allerunderdanigst at ansøge om Tilladelse til at anlægge og drive et bayersk Ølbryggeri med tilhørende underjordiske Lagerkjelder paa et passende Sted i Kjøbenhavns Omegn.

Allerunderdanigst
Jacob Christian Jacobsen
Bestyrer og Overinspektør
f. d. bayerske og østerrøiske
Ølfabrikation i Kjøbenhavn